

Петро Танасійович ТОКАР,
кандидат юридичних наук
*(Головне управління Національної поліції в
Харківській області, м. Харків)*

Максим Геннадійович КОЛОДЯЖНИЙ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
*(Науково-дослідний інститут вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН
України, м. Харків)*

Іван Васильович КРИЩАК,
кандидат юридичних наук, доцент
*(Головне управління Національної поліції в
Харківській області, м. Харків)*

РЕГІОНАЛЬНЕ ПРОГРАМУВАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті наведено результати виконання Головним управлінням Національної поліції в Харківській області Комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності у першому півріччі 2025 р. Намічено перспективи програмної кримінологічної й правоохоронної діяльності у цій царині, у тому числі крізь призму підписання

Меморандуму про співпрацю між ГУНП в Харківській області та Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. Уточнено вектори подальшого поєднання дій практиків-правоохоронців з напрацюваннями науковців-теоретиків Харківщини щодо посилення глибини та широти кримінологічної безпеки на регіональному рівні й підвищення захисту конституційних прав і свобод мешканців Харківської області як під час російсько-української війни, так й після її завершення. Звертається увага на необхідності поєднання загальних та спеціальних програм соціально-економічного розвитку регіонів, що відбиває значущість діалектичного взаємозв'язку загального та спеціального рівнів протидії злочинності на регіональному рівні. Запропоновано напрями удосконалення регіонального програмування протидії злочинності.

Ключові слова: злочинність, протидія злочинності, регіон, програмування протидії злочинності, Національна поліція, Харківська область.

Постановка проблеми. Вітчизняна кримінологія здебільшого розвивається у напрямку модернізації наукової парадигми, уточнення класичних положень кримінологічної доктрини, розширення сфери застосування кримінологічних знань, а також шляхом проведення досліджень нових видів злочинів і типів злочинності. Водночас у системі кримінологічних знань, на зразок американської та англійської традицій, сформовано нові наукові напрями, що отримали такі найменування, наприклад: натуралістична кримінологія (О. Костенко); політична кримінологія (М. Максфілд, Н. Зелінська, Ю. Орлов); інституціональна кримінологія (В. Дрьомін); регіональна кримінологія (А. Бабенко); пенітенціарна кримінологія (І. Богатирьов, О. Джужа); кримінологічна теологія (І. Кріцак); екологічна кримінологія (Р. Парк, Е. Берджесс) та ін.

Своєю чергою Т. Шевчук говорить, що необхідною вимогою часу є зміна концептуальних засад сучасної кримінологічної науки. Вже зараз чітко простежується інтенсифікація розвитку окремих кримінологічних підгалузей (теорій) на підставі їх виокремлення як окремого предмета дослідження, що свідчить про інноваційність кримінологічної науки. Зокрема, це кримінологія тероризму, сімейна кримінологія (криміофамілістика), політична, економічна, військова, теологічна, пенітенціарна, спортивна, міжнародна, клінічна, цифрова кримінологія, кримінологія кримінальної юстиції, кримінологічна футурологія як галузь науки про прогнозування майбутнього, кримінологія засобів масової інформації (ЗМІ, медіа), математичних обробок, кібернетична кримінологія тощо¹. Актуальні різновиди кримінологій висвітлюються також І. Кріцаком, який підтримує позицію вчених, що сьогодні можна розвивати поліцейську

¹ Шевчук Т. А. До питання про розвиток кримінологічної науки в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4 (99). С. 227. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.19>.

кримінологію у напрямку як поліса/міста/регіону, так і діяльності поліцейських структур, які займають левову часту у системі всіх правоохоронних органів України¹.

Мета статті – надати характеристику стану регіонального програмування та реалізації заходів протидії кримінальній протиправності на території Харківської області.

Виклад основного матеріалу. А. Бабенко зазначає, що багато науковців звернули увагу й намагалися пояснити наявність суттєвих територіальних відмінностей у кількісних та якісних показниках злочинності. Ці відмінності вони пов'язували з відмінностями в умовах життя населення, різницею в соціальних, економічних і демографічних показниках, особливостями клімату, географічним розташуванням і т. д. Згодом цей напрямок досліджень сформувався в «географію злочинності», а пізніше – «екологію злочинності», «топографію злочинності», «територіальні відмінності злочинності», «регіональні особливості злочинності» тощо. Далі вчені почали його іменувати «регіональний напрямок у кримінології», а на початку XXI ст. – «регіональна кримінологія»².

Об'єднавши географію злочинності, територіальні відмінності злочинності, регіональні особливості злочинності в регіональну кримінологію, ми, по суті, відокремлюємо цей напрямок кримінологічних досліджень, надавши йому самостійний предмет у рамках традиційної кримінології. Окресливши нову грань цієї дійсно складної проблеми, варто одразу ж визначитися: а що саме розуміється під «регіональною кримінологією»? Не зайвим буде сказати, що в кримінологічній літературі дуже часто зустрічаємо таку назву в контексті дослідження географії злочинності, територіальних відмінностей злочинності, регіональних особливостей злочинності й т.д. Усі ці напрямки досліджень можна розглядати складовими більш глобальної наукової проблеми, яку варто іменувати «регіональна кримінологія». Для набуття якісно нового рівня наукового узагальнення, регіональний напрямок у кримінології потребує концептуалізації та оформлення власного понятійного апарату, які на сучасному етапі розвитку далекі від досконалості. Також у рамках регіональної кримінології слід систематизувати та структурувати існуючі розрізнені методики в єдину систему з метою створення універсальної цілісної методологічної бази для регіональних кримінологічних досліджень³.

У розумінні А. Бабенка регіональна кримінологія – це самостійний напрямок науки кримінології, що вивчає: регіональні закономірності

¹ Кріцак І. В. Актуальні кримінологічні теорії як запорука розвитку сучасної поліцейстики: державницький та духовно-ціннісний вимір. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 3. С. 168–176/ DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.3.28>

² Бабенко А. М. Регіональна злочинність в Україні: закономірності, детермінація та запобігання: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Класич. приват. ун-т ім. В. В. Сташиса. Запоріжжя, 2015. 515 с.

³ Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС. 2014. С. 50.

злочинності та осіб, які вчиняють злочини в окремих територіально-просторових системах (район, місто, селище, область, республіка); вплив на злочинність і злочинців своєрідних місцевих факторів: географічного, історичного, соціального, економічного, політичного, ментального, ідеологічного та ін. середовища; забезпечує диференційовану, науково-обґрунтовану організацію запобігання злочинності (на загальному, спеціальному та індивідуальному рівнях) загального, особливого та індивідуального характеру¹.

Так, об'єктом регіональної кримінології є *регіональні закономірності злочинності*, фактори, що їх обумовлюють, та специфічні форми реакції на злочинність². Предмет регіональної кримінології схожий³, але не збігається з предметом традиційної кримінології, адже він вивчається в розрізі окремих територіально-просторових систем. Визначимо основні елементи цього предмета: регіональні закономірності злочинності; особи, які вчиняють злочини на окремих територіях; фактори, які обумовлюють злочинність та її особливості в регіонах; запобігання злочинності в окремих територіально-просторових системах⁴.

Додаткові елементи предмета регіональної кримінології, як і в традиційній кримінології⁵, – це: прогнозування розвитку злочинності в регіонах, планування її запобігання, методика вивчення регіональних особливостей злочинності, жертва злочину (віктимологія), супутні злочинності – негативні соціальні «фонові» явища – алкоголізм, наркоманія, проституція й т.д. Особливості цих елементів пов'язані з тим, що в регіональній кримінології всі ці елементи досліджуються через призму порівняння регіональних особливостей чи територіальних відмінностей або подібностей злочинності та факторів, що їх обумовлюють. Так, для розкриття суті регіональної кримінології важливо визначити її місце в системі наук. Безперечним є той факт, що вона являє собою особливий, самостійний напрямок кримінології. Ця наука безпосередньо пов'язана з регіонознавством, соціально-економічною географією, регіональною економікою, філософією, правознавством, соціологією, психологією, демографією, статистикою тощо. Регіональна кримінологія широко використовує методи названих наукових дисциплін і суттєво збагачує кримінологічні знання, конкретизуючи їх з урахуванням територіальної своєрідності злочинних проявів, їх причин та умов, і робить ці знання більш всеохоплюючими. Своєю чергою, регіональні закономірності злочинності слід визначати, як сукупність специфічних кількісних та якісних ознак, які характеризують: територіальні подібності й відмінності злочинності;

¹ Там само. С. 51.

² Там само. С. 51.

³ Кримінологія [підручник для студентів вищих навч. закладів] / [О. М. Джу́жа, Я. Ю. Кондра́тьєв, О. Г. Кулик та ін.]; за заг. ред. О. М. Джу́жи. К. : Юрінком Інтер, 2002. С. 8–9.

⁴ Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС. 2014. С. 51

⁵ Кримінологія [підручник для студентів вищих навч. закладів] / [О. М. Джу́жа, Я. Ю. Кондра́тьєв, О. Г. Кулик та ін.]; за заг. ред. О. М. Джу́жи. К. : Юрінком Інтер, 2002. С. 8–9.

особливості існування, концентрації, розподілу й мінливості злочинності; географію розповсюдженості злочинності та її видів. Дослідження регіональних особливостей злочинності надає можливості найбільш повно враховувати територіальні відмінності злочинності й фактори, що їх обумовлюють, під час планування та програмування запобігання злочинності. Звідси, регіональна кримінологія має право на подальший розвиток як самостійний напрямок досліджень. Але, щоб не було подрібнення, а навпаки, відбулося об'єднання та збагачення знань, з метою більш динамічного розвитку кримінологічної науки, регіональна кримінологія має розвиватися в рамках традиційної/фундаментальної кримінології. Отже, з початку 90-х років минулого сторіччя й до сьогодні можна виокремити третій – сучасний період розвитку регіонального напрямку в кримінології. Важливими методологічними особливостями сучасного періоду розвитку регіонального напрямку в кримінології виявилися його міжгалузевий характер та яскраво виражена практична спрямованість. Це не випадково, адже специфіка предмета регіональних досліджень злочинності тісно пов'язана не лише з такими феноменами, як злочинність, її причини та умови, особа злочинця, жертва злочину, а і з середовищем їх існування. На сучасному етапі розвитку науки і техніки існує безліч наукових галузей, що, використовуючи власний дослідницький інструментарій, накопичили велику кількість знань про людину і процеси, що відбуваються в суспільстві. Ці знання дозволяють виявити об'єктивні закономірності перетворення звичайної людини в злочинця чи жертву злочину й навпаки. До речі, сучасна кримінологія вже не може обійтись без застосування надбань інших наук. А отже, і без знань про регіональні особливості територій: про особливості географії, історії формування та розвитку, відмінності в способах виробництва, специфіку демографічних характеристик населення, соціально-економічних процесів, культурологічних особливостей населення, економічного становища територій і т.д. Отож, регіональна кримінологія: по-перше, має давню історію свого виникнення та розвитку; по-друге, відрізняється тісним зв'язком з іншими науковими галузями та має яскраво виражену практичну спрямованість; по-третє, характеризується широким спектром вирішуваних теоретичних, методологічних і практичних завдань у запобіганні злочинності; по-четверте, має власно притаманний, специфічний об'єкт і предмет дослідження; по-п'яте, знаходиться на такому рівні розвитку, що за обсягом набутих знань виникла необхідність у виокремленні її в самостійний напрямок у рамках традиційної/фундаментальної кримінології¹.

З огляду на те, що в сучасній кримінології відсутні загальноприйняті визначення понять «регіон», «регіональна кримінологія» та «регіональні особливості злочинності», пропонуються такі їх визначення:

¹ Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. С. 51–53

- *регіон* – це таке законодавчо визначене більш-менш однорідне територіально-просторове утворення, що відрізняється від інших сукупністю природних, географічних та історично сформованих, відносно стійких економічних, екологічних, соціальних, демографічних і національно-культурних складових, що обумовлюють особливості злочинності в конкретному територіально-просторовому формуванні;

- *регіональна кримінологія* – це самостійний напрямок науки кримінології, що вивчає: регіональні закономірності злочинності та осіб, які вчиняють злочини, в окремих територіально-просторових системах (район, місто, селище, область, республіка); вплив на злочинність і злочинців своєрідних місцевих факторів: географічного, історичного, соціального, економічного, політичного, ментального, ідеологічного та ін. середовища; забезпечує диференційовану, науково-обґрунтовану організацію запобігання злочинності (на загальному, спеціальному та індивідуальному рівнях) загального, особливого та індивідуального характеру;

- терміном *регіональні особливості злочинності* охоплюється: територіальні схожості та відмінності злочинності в стані, регіональний структурі розподілу, динаміці, інтенсивності, географії розповсюдженості й т. д.; класифікація регіонів за рівнем кримінальної враженості територій; закономірності функціонування регіональної системи злочинності – ступінь нерівномірності територіального розподілу злочинності, її диференційованості, динамічності, збалансованості структурного територіального розподілу злочинності, стабільності або мінливості груп регіонів за рівнем кримінальної враженості¹.

Регіоналістика як перспективний напрям наукових досліджень у кримінології. С. Безпалько, І. Кріцак наголошують, що регіоналістика є перспективним напрямом наукових досліджень у кримінології (регіоналістська кримінологія). Регіональна злочинність має свої особливості й це пояснюється багатьма чинниками. Так, закономірністю є те, що на формування права впродовж віків впливали природно-кліматичні умови, рівень духовно-культурної обізнаності та слідування прагненню до Істини тощо. Сьогодні історичні, географічні та демографічні особливості кожної країни, її етнічні й культурні зв'язки між націями й народностями, іншими країнами, сформовані звичаї й традиції, ментальність так чи інакше позначаються на зовнішніх просторових зв'язках між різними соціальними групами, що загалом свідчить про рівень злочинності держави, її процвітання і добробуте чи, навпаки, зубожіння. Попри те, окремі народності не втратили благородності, високих людських і моральних якостей, що формувало право в його сьогоднішньому розумінні. Однак надмірна гуманізація права також може призвести до непоправних наслідків. Значить, визначальним є критерій істинності, межа дозволеного у межах божественних цінностей, пріоритетів і можливостей. Так, для одних

¹ Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с. С. 328–329.

держав жорсткий тоталітарний режим є нормою заради того, щоб тримати людей «у тонусі», робити все для об'єднання, працездатності, а для інших – це є порушенням прав людини. Якщо взяти мусульманські країни, то для них за окремі види злочинів страта є нормою і застереженням. Безперечно, це сіє страх у суспільстві, карально-репресивний дух, страх перед смертю, що, здавалось би, обмежує можливості свободи як найвищої цінності людини. Однак, якщо така свобода використовується у напрямку продукування гріха чи є хорошим ґрунтом для його процвітання, то право державне і божественне має втрутитись у ці процеси, щоб ті чи інші види злочинів, соціальне розтління викорінювалось чи присікалося найбільш радикальними засобами. Це дає можливість у короткі терміни не поширюватись злу на широкі верстви населення. Тому природні, географічні та історичні особливості накладали відбиток на свідомості націй і народностей впродовж багатьох тисячоліть і об'єднати усіх воедино в умовах глобалізаційних процесів суперечить природному стану речей. З іншого боку, тотальне поєднання культур багатьох народів сприяє поглибленню стійких економічних, екологічних, соціальних, демографічних і національно-культурних складових, що зумовлюють особливості злочинного простору в континентальному, територіально-просторовому розумінні (романо-германської, англо-саксонської, традиційно-звичаєвої сімей правових систем). Отже, кожна держава являє собою окремий економіко-географічний простір, що має свій національний устрій та культуру, суспільно-політичні особливості. В Україні проживає понад 130 національностей. Головним є їх міне співіснування, не допустити криміногенності, забезпечити єдність, взаємозв'язок усіх регіонів, їхню цілісність; зумовити взаємозалежність економічних, соціальних і природних зв'язків на засадах морально-духовних факторів, забезпечити баланс інтересів і прав кожного¹.

Стосовно взаємозв'язку регіональної та загальнодержавної злочинності, то як для регіональної, так і загальнодержавної злочинності важливим є визначення причин і факторів, тенденцій її поширеності. Злочинність є станом відображення деградованості суспільства, так званим його лакмусовим папірцем, в якому проявляється увесь негатив суспільного зла, що згодом трансформується у криміногенні явища. Водночас, соціальна цілісність суспільства можлива за умови вироблення міцних духовних основ та підвалин, слідування яким забезпечить його стабільність та прогресивний розвиток. Отож, соціальні процеси та явища обумовлені історичною мінливістю державотворчих процесів, якісною неоднорідністю суспільства. Те, що є злочинним для одних народів, у інших може визнаватися як нормою чи пропагуватися, усіляко схвалюватись. І ось саме міжнародна спільнота має стояти на сторожі істинності, слідувати християнським цінностям, де відсутній принцип таліону («Око за око, зуб за

¹ Безпалько С. В., Кріцак І. В. Політика боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми // Проблеми сучасної поліцейської : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ. Харків : ХНУВС. 2022. С. 64–65.

зуб»). Вироблення універсальних правил для всіх у відстоюванні традиціоналізму залежить від великої кількості чинників, соціальних та політичних процесів, історичних змін, геополітичних та економічних умов. Критерієм же істинності у XXI столітті має стати священне писання, в якому нічого протиправного не записано, тому й істина незмінна у віках. Водночас філософування кожної з релігійних течій, слідування їх вимогам повинно відповідати світовим міжнародно-визнаним стандартам¹.

Культурно-ментальне середовище міста та його роль у протидії злочинності. В умовах світових глобалізаційних процесів більшість сільських жителів прагнуть потрапити у міста на постійне місце проживання. Це накладає відбиток на формуванні особливостей міста, його культури, ментальності, звичаїв, традицій. Водночас, привабливість того чи іншого регіону заманює туристів, студентство, заробітчан, які невдовзі усіма силами намагаються залишитися на постійне місце проживання у тому чи іншому місті. Духовно-моральний клімат також неабияк важливий, адже формується відповідний невидимий простір попри зовнішнє благополуччя, який має свої особливості та відображається на зовнішньому, видимому прояві поведінки особистості, злочинності загалом. Сьогодні такий напрям глобалізації наукового мислення, як регіоналістика, є малодослідженим, не вивчається на належному рівні. А насправді його знання і прогресивний розвиток мають колосальне значення у межах того чи іншого регіону, особливо для приїжджих управлінців, які покликані викорінювати злочинність не в рідному місті. Зрештою, посилене вивчення регіональної злочинності, її факторів і продукування негативних явищ є необхідним для загальної обізнаності. Ментальність, культура, звичаї й традиції міст України потребують детального вивчення також з метою вироблення стратегії й тактики прийняття рішень, розуміння особливостей спілкування, виявлення підводних каменів спотикання і, як результат, – ефективності підбору інструментарію для викорінення та запобігання негативним явищам і тенденціям, злочинності як духовно-культурним феноменам, адже зовнішні просторові особливості соціального середовища так чи інакше відображаються на рівні злочинності загалом, є лише видимим віддзеркаленням суспільного добробуту. Тому настільки важливо заглибитись у внутрішні духовно-сутнісні процеси й особливості регіону, його вірування, релігійність тощо².

Харківщина 2025+: які Програми відновлення та поступу існують сьогодні на Харківщині? Згідно з інформацією сайту Харківської обласної ради – розділ «Обласні програми», на території області реалізуються такі

¹ Безпалько С. В., Кріцак І. В. Політика боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.- практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ. Харків : ХНУВС. 2022. С. 65

² Особливості безпекового середовища Івано-Франківської області та вироблення стратегічної політики боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми та конкретні кроки щодо втілення кримінологічних напрацювань на практиці / С. В. Безпалько, С. О. Шатрава, А. М. Тимчишин, О. В. Джафарова, І. В. Кріцак та ін. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2022. № 1 (26). С. 116-153. С. 139

програми¹:

- Програма сприяння ефективності використання та збереження майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Харківської області на 2025 - 2027 роки;
- Регіональна Програма підготовки громадян до національного спротиву на 2025 – 2028 роки;
- Програма розвитку рибного господарства Харківської області на 2025-2029 роки;
- Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2025 рік;
- Комплексна програма «Розвиток місцевого самоврядування в Харківській області на 2025–2027 роки»;
- Регіональна програма розвитку закладів позашкільної освіти спортивного та фізкультурно-оздоровчого спрямування на 2024-2028 роки;
- Програма оздоровлення та відпочинку дітей Харківської області на 2024 – 2028 роки (порядки на виконання заходів програми);
- Програма «Електронна Харківщина» на 2024 – 2026 роки;
- Комплексна регіональна програма «Якісне та корисне харчування в закладах Харківщини» на 2024 – 2027 роки (порядки на виконання заходів програми);
- Обласна програма розвитку освіти «Освіта незламної Харківщини» на 2024 – 2028 роки (порядки на виконання заходів програми);
- Регіональна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2024 – 2028 роки;
- Програма розвитку культури, туризму та охорони нерухомої культурної спадщини Харківської області на 2024 – 2028 роки;
- Регіональна цільова Програма розвитку цивільного захисту Харківської області на 2024 – 2026 роки;
- Програма розвитку соціальних послуг та психосоціальної допомоги в Харківській області на 2023 – 2027 роки;
- Комплексна Програма підтримки захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в Харківській області на 2024 – 2028 роки (порядки на виконання заходів програми);
- Антикорупційна програма Харківської обласної ради на 2024–2026 роки;
- Регіональна Програма реформування системи інституційного догляду і виховання дітей у Харківській області на 2018 - 2026 роки;
- Соціальна Програма розвитку фізичної культури і спорту, молодіжних ініціатив та формування здорового способу життя у Харківській області на 2019-2026 роки;
- Комплексна регіональна Програма забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-

¹ Обласні програми. *Харківська обласна рада*. URL: https://oblrada-kharkiv.gov.ua/oblasni-programy/?utm_source=chatgpt.com

2025 роки;

- Регіональна цільова програма «Здоров'я сім'ї» Харківської області на 2020-2027 роки

- Комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2021-2025 роки (порядки на виконання заходів програми);

- Комплексна Програма охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021-2027 роки;

- Програма розвитку дорожнього господарства Харківської області на 2021-2025 роки;

- Регіональна Програма протидії терористичній діяльності на території Харківської області на 2021-2025 роки;

- Програма розроблення містобудівної документації у Харківській області на 2021-2025 роки;

- Програма розвитку інформаційного простору Харківської області на 2021-2025 роки;

- Обласна цільова Програма сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021-2026 роки;

- Програма створення страхового фонду документації Харківської області на 2021-2025 роки;

- Комплексна програма «Розвиток та функціонування української мови як державної в Харківській області на 2022 – 2025 роки»;

- Обласна Програма надання підтримки учасникам антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил для будівництва чи придбання житла в Харківській області на 2022-2025 роки;

- Програма державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на 2021-2025 роки для зони «Харківська»;

- Програма територіальної оборони Харківської області на 2022-2025 роки;

- Програма підтримки реалізації державної політики органами виконавчої влади у Харківській області на 2022-2027 роки;

- Комплексна обласна програма «Здоров'я Слобожанщини» на 2023-2025 роки;

- Регіональна комплексна програма інвестування в житлове будівництво у Харківській області «Власний дім» на 2023-2027 роки;

- Регіональна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року;

- Комплексна Програма підтримки внутрішньо переміщених осіб в Харківській області на 2023 – 2027 роки;

- Програма підтримки та розвитку сімейних форм виховання в Харківській області на 2023 – 2027 роки;

Крім цього, на сайті містяться Програми, дія яких закінчилася у 2023 та 2024 році.

Як бачимо, перелік Програм охоплює широкий спектр напрямків – від соціального захисту, освіти, культури й спорту до цифровізації, охорони здоров'я, цивільного захисту та запобіганні корупції.

На окрему увагу заслуговує Комплексна регіональна Програма забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2025 роки, затверджена Рішенням облради від 27 лютого 2020 року № 1199-VII¹. Серед основних напрямків Програми слід виокремити кілька ключових блоків:

- *організаційно-управлінські заходи* передбачають моніторинг і аналіз криміногенної ситуації, координацію правоохоронних органів через наради та робочі групи, зустрічі з громадськістю та виїзні прийоми населення, а також створення антикримінальних комісій на місцях для локального планування безпеки; - *превентивні заходи* зосереджуються на встановленні систем відеоспостереження у публічних місцях, забезпеченні захисним і спеціальним спорядженням працівників поліції, Національної гвардії та Харківського національного університету внутрішніх справ, активізації громадських формувань для патрулювання й роботи з населенням, розширенні нічного патрулювання в криміногенних зонах. А також це контроль за покинутими будівлями, роз'яснювальна діяльність серед бізнес-середовища, підготовка інформаційних матеріалів щодо протидії наркозлочинам;

- *науково-методичне та інформаційне забезпечення* включає проведення соціологічних досліджень рівня довіри населення до правоохоронних органів, розробку інформаційних матеріалів (буклетів, методичних посібників), організацію науково-практичних заходів – конференцій, семінарів і круглих столів, а також активне інформування суспільства через засоби масової інформації та вебресурси про хід реалізації Програми. Усі ці заходи спрямовані на підвищення рівня громадської безпеки та створення системної основи для ефективної протидії злочинності в регіоні.

Основною метою Програми є удосконалення системи забезпечення публічної безпеки та порядку в Харківській області, реалізація заходів із попередження та припинення злочинів та інших правопорушень, організація взаємодії та налагодження координації із зазначених питань органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних правоохоронних та контролюючих органів, громадських інститутів та населення з метою захисту конституційних прав і свобод фізичних та юридичних осіб, зниження тиску злочинного середовища на громадян, недопущення загострення криміногенної ситуації в регіоні, підвищення захищеності об'єктів інфраструктури області, проведення інформаційно-просвітницьких заходів серед населення регіону, підвищення його правової свідомості та заохочення до участі у заходах із забезпечення публічної безпеки і порядку, налагодження дієвої

¹ Комплексна регіональна Програма забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2025 роки. *Харківська обласна рада*. URL: https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/kompleksna-regionalna-programa-zabezpechennya-publichnoyi-bezpeky-i-poryadku-ta-protidyiyi-zlochynnosti-na-terytoriyi-harkivskoyi-oblasti-na-2020-2023-roky/?utm_source=chatgpt.com

комунікації в правоохоронній сфері з інститутами громадянського суспільства, створення умов для продуктивного та ефективного розвитку економічного, культурного, науково-технічного потенціалу Харківщини.

Існують також *Програми та Стратегії на місцевому рівні в громадах* (наприклад, програми соціального захисту або розвитку громадянського суспільства). Зокрема, «Комплексна Програма соціального захисту населення Зачепилівської селищної ради територіальної громади Красноградського району Харківської області на 2024 – 2026 роки»¹. Метою Програми є: - підтримка найбільш незахищених верств населення; - забезпечення фінансування додаткових заходів щодо соціального захисту та підтримки осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, учасників антитерористичної операції, членів сімей та сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС, осіб, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, осіб, які постраждали від насильства в сім'ї та торгівлі людьми; - не допущення зростання рівня бідності в громаді, охоплення найбільш нужденних верств населення соціальними виплатами і послугами; - забезпечення належного рівня та оперативності надання соціальних допомог населенню району;

Щодо виконання ГУНП в Харківській області Комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності у першому півріччі 2025 р. Керівництвом Головного управління Національної поліції в Харківській області постійно вживаються заходи з виконання Комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2025 роки, затвердженої рішенням XXIII сесії Харківської обласної ради VII скликання від 27.02.2020 р. № 1199-VII (зі змінами).

З цією метою зміст програми доведено до відома підрозділів Головного управління Національної поліції, розроблено План заходів Головного управління Національної поліції в Харківській області з реалізації Комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2025 роки від 30.03.2020 № 2264/119-25/01-2020 (зі змінами), визначено терміни реалізації заходів та їх виконавців, забезпечено контроль за виконанням визначених заходів.

Слід зауважити, що відповідна робота за багатьма пунктами Програми тимчасово не проводиться через введення воєнного стану, бойові дії на території області, загрозу обстрілів та ракетних ударів, евакуацію значної частини населення. Її буде відновлено після скасування воєнного стану.

Водночас у першому півріччі 2025 р. підрозділами поліції в межах виконання Програми реалізовано такі заходи:

I. Організаційно-управлінські заходи забезпечення публічної

¹ Зачепилівська громада, Берестинський район, Харківська область. URL: <https://zachepylivska-gromada.gov.ua/rozvytok-gromady/>

безпеки і порядку.

Забезпечити регулярний моніторинг стану публічної безпеки і порядку на території області, вивчення структури та динаміки правопорушень, а також проведення на основі їх аналізу комплексних та цільових профілактичних заходів, спрямованих на превенцію правопорушень, охорону прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави (п. 1.1 Програми).

У ГУНП в Харківській області забезпечено цілодобову роботу Ситуаційного центру ГУНП, силами якого здійснюється постійний моніторинг стану публічної безпеки і порядку на території області, вивчення структури та динаміки правопорушень.

Ситуаційним центром за результатами моніторингу готуються аналітичні документи стосовно негативних змін у динаміці та структурі злочинності, що надаються начальникові ГУНП для прийняття управлінських рішень.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням військ російської федерації на територію України, бойовими діями на території Харківської області, тимчасовою окупацією її частини, зусилля підрозділів ГУНП в Харківській області зосереджені на виконанні завдань правового режиму воєнного стану, забезпеченні національної безпеки та правопорядку на території Харківської області, у тому числі:

- заходів із забезпечення публічної безпеки та порядку (щодоби несуть службу близько 1 тис. поліцейських у складі 380 нарядів), у тому числі під час комендантської години (щоночі залучаються 154 поліцейських підрозділів ГУНП у складі 59 автопатрулів та 208 поліцейських УПП у складі 33 автопатрулів);

- протидії злочинності;

- виявленні та затриманні диверсійно-розвідувальних груп, їх членів, пособників, зрадників, колаборантів (затримано 187 підозрілих осіб, які ймовірно причетні до диверсійної та колабораційної діяльності, з них 58 передано до СБУ);

- виведенні населення з територій бойових дій, надання допомоги громадянам у місцях збору та їх супроводженні «зеленими коридорами» (загалом з початку агресії РФ поліцейськими надано допомогу та забезпечено захист і порядок у ході евакуації 64 тис. громадян);

- спецпідрозділи спільно із Збройними силами України беруть безпосередню участь у бойових діях;

- несення служби на блокпостах (на території області встановлено 31 блокпост);

- охороні важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення (поліцією охороняється 117 об'єктів критичної інфраструктури та забезпечення життєдіяльності населення, зокрема 89 об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки області);

- заходи з вилучення з незаконного обігу зброї (у поточному році

вилучено 181 одиницю вогнепальної зброї, 67 тис. набоїв до різних видів зброї, 824 гранати, міни або боєприпаси);

- розмінування звільненої території, нерозірваних снарядів, ракет, мін; огляди місць події після обстрілів та бомбардувань; з початку агресії підрозділами вибухотехнічної служби поліції ГУНП в Харківській області та приданих сил з інших областей здійснено 15 813 виїздів, оглянуто 6023,5 кв. км території, виявлено та вилучено 60 556 од. боєприпасів (гранати, постріли до гранатометів, артилерійські боєприпаси, протипіхотні та протитанкові міни, реактивні системи залпового вогню, некеровані та керовані ракети, авіабомби тощо). Знищено 36 347 од. вибухонебезпечних предметів;

- документування кримінальних правопорушень, пов'язаних зі збройним конфліктом (відкрито 25 тис. кримінальних проваджень, 714 кримінальних проваджень направлено до суду);

- вивезення трупів та поранених;

- надається допомога в отриманні гуманітарної допомоги населенням.

Організувати розгляд стану протидії злочинності на координаційних нарадах та засіданнях міжвідомчих робочих груп правоохоронних органів у сфері реалізації кримінальної юстиції. Особливу увагу приділяти питанням протидії корупційним злочинам, злочинам, учиненим організованими групами, злочинам у сфері обігу наркотичних засобів; фактам порушення прав людини (п. 1.2 Програми)

30.04.2025 р. керівництвом ГУНП в Харківській області прийнято участь в організованій Харківською обласною прокуратурою координаційній нараді керівників правоохоронних органів Харківської області з питання стану забезпечення законності і правопорядку в регіоні в умовах правового режиму воєнного стану.

Створено постійно діючі міжвідомчі робочі групи:

- у сфері протидії організованій злочинності;

- щодо протидії та розкриття кримінальних правопорушень, пов'язаних з торгівлею людьми;

- щодо протидії, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів;

- щодо розкриття, розслідування і запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються стосовно громадських активістів, а також іншим протиправним діям, спрямованим на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації, що можуть викликати загострення в суспільстві;

- з питань координації діяльності правоохоронних органів Харківської області;

- з питань протидії та розкриття кримінальних правопорушень у бюджетній та земельній сферах;

- щодо протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з незаконною торгівлею нафтопродуктами, а також виробництвом й обігом спирту та алкогольних напоїв;

- у сфері запобігання протиправному втручанню у господарську та інвестиційну діяльність;
- щодо протидії кримінальним правопорушенням проти громадської безпеки та громадського порядку, а також вчиненим з використанням зброї, боєприпасів або вибухових речовин;
- з питань запобігання та протидії правопорушенням у сфері навколишнього природного середовища;
- з питань аналізу стану досудового розслідування та нагляду за додержанням законів у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, вчинені стосовно журналістів;
- з питань забезпечення збереження речових доказів, належного їх стану, схоронності вилученого та арештованого майна і документів у кримінальних провадженнях органами Національної поліції в Харківській області.

Для ефективної протидії організованій злочинності вдосконалено штатну структуру ГУНП в Харківській області. У слідчому управлінні ГУНП створено відділ розслідування особливо тяжких злочинів та інших кримінальних правопорушень, що набули суспільного резонансу.

З урахуванням завдань підрозділів поліції в умовах воєнного стану, у слідчому управлінні ГУНП також створено постійно діючу слідчо-оперативну групу з розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних зі збройним конфліктом.

Діє робоча група ГУНП зі збору інформації для здійснювання оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів за методологією Європолу «СОСТА».

За результатами вжитих заходів, направлено до суду 14 (у I-II кварталах 2024 року – 13) кримінальних проваджень відносно злочинних груп з ознаками організованості. Викриті угруповання діяли у сферах незаконного обігу наркотичних засобів, службової та господарської діяльності.

Встановлено 72 (34) їх учасника, доведено їх участь в учиненні 148 (69) злочинів, з яких 128 (47) – тяжких та особливо тяжких, у тому числі: 38 наркозлочинів, 39 шахрайств, 1 крадіжка, 13 фактів привласнення або розтрата майна, 27 злочинів у сфері службової діяльності, 5 злочинів у сфері господарської діяльності.

Організовувати проведення керівниками місцевих органів виконавчої влади та керівниками територіальних правоохоронних органів спільних зустрічей з громадськістю та здійснення виїзних прийомів громадян з метою визначення проблемних питань щодо стану публічної безпеки і порядку на окремих територіях регіону та визначення заходів щодо їх розв'язання (п. 1.3 Програми).

На виконання Законів України «Про Національну поліцію», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» керівниками підрозділів поліції та головами районних військових адміністрацій, головами органів місцевого самоврядування здійснюються

заходи щодо забезпечення співпраці між поліцією, органами влади, громадськістю, спрямованої на виявлення та усунення проблем, пов'язаних зі здійсненням поліцейської діяльності, забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах воєнного стану.

Проведення спільних прийомів громадян, зустрічей з територіальними громадами та громадськими об'єднаннями тимчасово припинено у зв'язку з впровадженням воєнного стану та бойовими діями на території області. Плани основних заходів підрозділів ГУНП в області на II півріччя 2025 року підготовані з урахуванням потреб територіальних громад з питань безпеки.

Забезпечити своєчасну пріоритезацію напрямів роботи органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів регіону відповідно до моніторингових соціологічних досліджень в галузі правоохоронної діяльності та вивчення потреб місцевих громад щодо забезпечення публічної безпеки та порядку (п. 1.4 Програми).

Харківським національним університетом внутрішніх справ спільно із Соціологічною асоціацією України, Харківською обласною державною адміністрацією за підтримки Консультативної місії Європейського Союзу відповідно до комплексної регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020–2025 роки проведені дослідження результатів опитування населення у 2013–2021 роках з питань публічної безпеки та довіри до правоохоронних органів.

Результати даного дослідження доведені до підрозділів ГУНП в Харківській області та враховані при плануванні їх роботи.

На даний час опитування населення не проводяться у зв'язку з бойовими діями на території області, проведення відповідної роботи буде відновлено після скасування воєнного стану.

На виконання вимог Закону України «Про Національну поліцію», Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» керівниками підрозділів поліції:

- вивчається інформація населення щодо якості роботи поліції, проблеми з питань забезпечення публічної безпеки та порядку; визначаються заходи їх вирішення з метою надання населенню якісних поліцейських послуг;

- підрозділи поліції інформують територіальні громади про стан правопорядку у відповідних населених пунктах; ефективність роботи поліції, у тому числі шляхом виступів на сесіях місцевих рад, розміщення інформації у ЗМІ та на офіційному веб-сайті в мережі Інтернет та ЗМІ;

- плани основних заходів підрозділів ГУНП в області у II півріччі 2025 року складені з урахуванням потреб територіальних громад з питань безпеки;

II. Превентивні заходи щодо забезпечення безпеки і порядку в публічних місцях області. Дотримання прав і свобод громадян.

З метою посилення безпеки у місцях масового перебування

громадян (вокзали, ринки, торговельні та розважальні центри тощо), масового відпочинку громадян, публічних місць, перехресть доріг (місць концентрації ДТП), де найбільш часто відбуваються правопорушення, забезпечити придбання для встановлення систем відеонагляду, а також стаціонарних переговорних апаратів термінового виклику спеціальних служб (підрозділів поліції, ДСНС, медичної допомоги) з виведенням сигналу, який від них надходить, до служби «102», та постійного моніторингу стану публічної безпеки і порядку, оперативного реагування на надзвичайні події (п. 2.1 Програми).

Головним управлінням Національної поліції в Харківській області продовжуються заходи з розбудови функціональної системи оперативного реагування нарядів поліції на повідомлення про правопорушення та інші події.

На сьогодні всі наряди поліції, які здійснюють реагування на повідомлення про злочини та інші події, забезпечені планшетами, що дозволяє здійснювати управління ними з єдиного центру.

Суттєво розширені можливості служби «102». На сьогодні служба приймає телефонні повідомлення громадян з усіх районів м. Харкова та області. Службою приймаються повідомлення, що відносяться до компетенції поліції, а також інших служб екстреного виклику. Таке повідомлення, в разі надходження, передається до відповідного відомства для розгляду та реагування за належністю.

Вжити вичерпних заходів щодо активізації роботи існуючих громадських формувань, а також створення нових громадських формувань із забезпечення охорони громадського порядку і державного кордону. Забезпечити проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення із зазначеного питання (п. 2.4 Програми). Вжити вичерпних заходів щодо активізації роботи існуючих громадських формувань, а також створення нових громадських формувань із забезпечення охорони громадського порядку і державного кордону. Забезпечити проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення із зазначеного питання (п. 2.4 Програми).

Здійснити аналіз планів комплексного використання сил і засобів (єдиної дислокації) з метою запровадження додаткових патрульних маршрутів (в т.ч. й у нічний час) у найбільш криміногенних місцях окремих адміністративно-територіальних одиниць області (п. 2.5 Програми).

У ГУНП в Харківській області силами чергових служб, Ситуаційного центру ГУНП в Харківській області здійснюється постійний моніторинг стану криміногенної ситуації в області.

За результатами моніторингу визначаються проблемні питання щодо забезпечення публічної безпеки, негативні зміни в динаміці та структурі злочинності, місця учинення найбільшої кількості злочинів, поширення окремих злочинів, серійні злочини та інші загрозливі фактори.

Зазначені проблеми аналізуються, встановлюються їх причини та

визначаються заходи щодо їх усунення.

Зокрема щоденно вносяться зміни до планів дислокації підрозділів, коригуються маршрути патрулювання, здійснюється маневрування нарядами. Наряди наближаються до місць учинення найбільшої кількості злочинів, залучається додаткова кількість нарядів поліції мобільних чи піших – з урахуванням особливостей проблеми.

Сприяти організації проведення профілактичної роботи з членами клубів фанатів спортивних команд, керівництвом громадських організацій з метою попередження порушень публічної безпеки та порядку при проведенні масових політичних акцій та спортивних заходів (п. 2.6 Програми).

З метою удосконалення системи забезпечення публічної безпеки під час проведення заходів за участі великої кількості громадян, підрозділами ГУНП в Харківській області запроваджено Скандинавську модель забезпечення публічної безпеки при проведенні таких заходів.

Модель передбачає роботу «груп комунікації» (перемовників) для проведення бесід, роз'яснювальної роботи серед організаторів та учасників акцій з метою попередження застосування сили під час проведення заходів, доведення до їх відома порядку проведення масових заходів; а також передбаченої законом відповідальності за порушення законодавства та інше.

Враховуючи скасування політичних, спортивних та інших масових заходів в умовах воєнного стану, робота «груп комунікації» тимчасово не здійснюється.

Забезпечити подальшу реалізацію проекту «Поліцейська станція територіальної громади» щодо створення у населених пунктах Харківської області поліцейських станцій або робочих місць дільничних офіцерів поліції (поліцейського територіальної громади) (п. 2.12 Програми).

ГУНП в Харківській області та територіальними відділами і відділеннями поліції у взаємодії з районними державними адміністраціями продовжується реалізація проектів «Поліцейська станція» та «Поліцейський офіцер громади».

III. Заходи, спрямовані на превенцію терористичних та екстремістських проявів, вилучення зброї, боєприпасів, вибухових речовин, що перебувають у незаконному обігу.

Сприяти здійсненню державними та комунальними установами заходів, спрямованих на підвищення їх антитерористичної захищеності та безпеки, у тому числі шляхом укладення договорів із підрозділами поліції охорони Харківській області Національної поліції України (п. 3.1 Програми).

Підрозділами ГУНП в Харківській області проводиться комплекс заходів щодо протидії тероризму, попередження терористичних загроз, диверсійних актів, стан цієї роботи обговорюється спільно з органами влади та іншими правоохоронними органами на спільних нарадах, засіданнях Антитерористичного центру, визначаються заходи посилення охорони

об'єктів можливих диверсій та терористичних посягань, а також організації та проведення на цих об'єктах заходів, спрямованих на підвищення їх протидиверсійної і антитерористичної захищеності.

Проводиться роз'яснювальна робота з населенням з питань інформування поліції чи інших правоохоронних органів про виявлення підозрілих предметів чи осіб; роз'яснюється порядок заходів безпеки при виявленні зазначених предметів.

Проводити роз'яснювальну роботу із залученням ЗМІ з питань інформування громадян про необхідність добровільної здачі зброї, яка перебуває у них на незаконних підставах. Організувати заходи із добровільної здачі зброї населенням, забезпечити посилення охорони об'єктів, де використовується або зберігається озброєння, вибухові та інші небезпечні речовини (п. 3.3 Програми).

Підрозділами ГУНП в Харківській області на постійній основі проводиться комплекс інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо інформування громадян про необхідність добровільної здачі зброї, яка перебуває у громадян на незаконних підставах.

Протягом I–II кварталів 2025 р. населенням добровільно здано 706 одиниць вогнепальної зброї та 498,1 тис. од. боєприпасів.

Забезпечити проведення роботи щодо вилучення зброї, боєприпасів, вибухових речовин, інших засобів ураження, що перебувають у нелегальному обігу, у тому числі ті, які вивозяться із району проведення ООС, зокрема, шляхом організації роботи стаціонарних блокпостів та пересувних нарядів із числа працівників правоохоронних органів. Результати цієї роботи доводити до відома населення та висвітлювати через засоби масової інформації (п. 3.5 Програми)

Підрозділами ГУНП в Харківській області у взаємодії з іншими правоохоронними органами, органами влади, місцевого самоврядування, громадськістю проводяться системні заходи, спрямовані на вилучення з незаконного обігу зброї та інших небезпечних речовин, у тому числі які вивозяться із зони бойових дій.

Особливу увагу приділено виявленню та ліквідації каналів незаконного переміщення територією області зброї, боєприпасів, вибухових речовин, передусім їх вивезення з зони бойових дій, виявленню засобів учинення диверсій, розвідувальних і диверсійних груп.

Результати роботи постійно доводяться до відома населення, висвітлюються у засобах масової інформації.

IV. Превентивні заходи щодо протидії правопорушенням проти суспільної моралі та торгівлі людьми.

Сприяти здійсненню спільній із засобами масової інформації, органами освіти та охорони здоров'я роз'яснювальної роботи щодо можливих негативних наслідків несанкціонованого працевлаштування за кордоном з порушенням законодавства, що регулює відносини у цій сфері (п. 4.1 Програми).

На постійній основі проводиться роз'яснювальна робота з населенням щодо негативних наслідків несанкціонованого працевлаштування та можливих ризиків потрапляння у ситуації, пов'язані з торгівлею людьми.

У медіа (на офіційних сайтах ГУНП в Харківській області в мережі Інтернет) висвітлюється відповідна інформація.

Затверджено План заходів ГУНП в Харківській області з попередження, виявлення та припинення правопорушень у сфері торгівлі людьми, нелегальної міграції та моральності, в якому визначено основні напрямки та пріоритетні завдання на 2025 р.

Територіальні підрозділи поліції області орієнтовані на удосконалення роботи в регіоні щодо моніторингу пропозицій з працевлаштування, отримання інформації про факти примусової праці, сексуальної експлуатації, використання у жебрацтві громадян та дітей.

У січні 2025 р. організовано робочу зустріч з представниками Нацсоцслужби за участі підрозділів досудового розслідування з метою напрацювання дієвого механізму перевірок щодо наявних фактів вчинення злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми. Також ГУНП в Харківській області звернулось з вмотивованим запитом до Нацсоцслужби щодо встановлення кількості громадян України, які постраждали від торгівлі людьми та отримали відповідний статус.

ГУНП в Харківській області на постійній основі веде роботу щодо збору та обміну статистичними даними про кількість постраждалих осіб та вживаються заходи з направлення таких осіб, для встановлення відповідного статусу до Департаменту соціального захисту населення. Спільно з ХОВА щокварталу проводиться взаємозвірка.

Системно протидіяти торгівлі людьми, сексуальній, трудовій експлуатації, виготовленню та розповсюдженню порнографічної продукції; викривати організовані форми злочинності у цій сфері, припиняти функціонування місць розпусти, звідництва, факти сутенерства, пропаганду культу насильства та жорстокості, примушування чи втягнення до зайняття проституцією, розбещення дітей (п. 4.2 Програми).

Підрозділами ГУНП в Харківській області на системній основі проводяться заходи з протидії торгівлі людьми, у т.ч. сексуальній та трудовій експлуатації, а також злочинам проти моральності, зокрема сексуальній експлуатації осіб.

З початку 2025 р. виявлено 2 кримінальних правопорушення за фактами торгівлі людьми (за ст. 149 КК). Повідомлено про підозру у 1 кримінальному провадженні 1 особі, 1 кримінальне провадження направлено до суду.

Проводиться комплекс заходів з метою виявлення та притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які займаються звідництвом та сутенерством, здійснюється моніторинг мережі Інтернет на предмет виявлення осіб, які надають сексуальні послуги за грошове винагородження, виявлення та документування злочинної діяльності

онлайн порностудій та осіб, які організовують та забезпечують виготовлення і розповсюдження зображень порнографічного характеру в мережі Інтернет. На офіційному сайті ГУНП та у соціальній мережі «Facebook» розміщуються матеріали з тематики протидії виготовленню та розповсюдженню порнографічної продукції; функціонуванню місць розпусти, звідництва, сутенерству, пропаганді насильства та жорстокості, примушуванню чи втягненню до зайняття проституцією, розбещенню дітей.

Сприяти виявленню та припиненню корупційних дій з боку посадових осіб, які сприяють торгівлі людьми при оформленні проїзних документів для виїзду за кордон, складанню фіктивних документів, підробленню документів тощо (п. 4.5 Програми).

Поліцейськими на території Харківської області виявлено 14 фактів незаконного перетину державного кордону України. У 10 кримінальних провадженнях особам, які скоїли злочини, повідомлено про підозру. Розслідувано та направлено до суду 13 проваджень.

V. Превентивні заходи щодо протидії правопорушенням проти власності.

Забезпечити попередження правопорушень проти власності та усунення причин та умов, що їм сприяють (п. 5.1 Програми)

Аналіз структури кримінальних проявів свідчить про поширеність в Харківській області правопорушень проти власності, частка яких до загальної кількості зареєстрованих злочинів становить близько 30 %, найбільшу частку складають крадіжки (1,5 тис.) та шахрайства (2,1 тис.).

З метою попередження злочинів проти власності:

- постійно здійснюється аналіз майнових злочинів за методом, місцем, часом їх учинення; для аналізу цих злочинів використовується інтелектуальна інформаційна система;

- за результатами аналізу щомісяця складаються графіки відпрацювання криміногенних місць; з урахуванням цих графіків щоденно вносяться зміни до планів розстановки нарядів поліції та маршрутів патрулювання;

- працівниками оперативних підрозділів відпрацьовуються місця збуту краденого майна (ринки, ломбарди, ювелірні крамниці);

- вивчається спосіб життя осіб, які раніше притягувалися до кримінальної відповідальності, з метою встановлення їх причетності до вчинення злочинів проти власності.

Високий рівень майнових злочинів потребує проведення підрозділами поліції, іншими правоохоронними органами, органами влади та місцевого самоврядування спільних комплексних заходів з метою усунення причин і умов, які сприяють цим злочинам, у тому числі з урахуванням умов воєнного стану, та негативно впливають на стан публічної безпеки та порядку в області.

Ефективність заходів, що вживаються підрозділами поліції з метою попередження злочинів проти власності, а також усунення причин і умов,

що їм сприяють, постійно розглядається на нарадах керівництва ГУНП. За результатами заслуховувань визначаються додаткові заходи профілактики.

VI. Запобігання правопорушенням, що вчиняються з використанням телекомунікаційних мереж та мережі Інтернет

Сприяти превентивній роботі з попередження шахрайств з банківськими картками під час купівлі-продажу товарів на ресурсах, розташованих в мережі Інтернет (п. 6.1 Програми)

Підрозділами ГУНП в Харківській області у взаємодії з Управлінням протидії кіберзлочинам в Харківській області ДКП НП України проводиться комплекс заходів з метою протидії кіберзлочинності, у тому числі попередження, документування та розкриття шахрайств, що вчиняються з використанням мережі Інтернет та банківських карток.

Вивчено кримінальні провадження за фактами вчинення кіберзлочинів, насамперед Інтернет-шахрайств. Закріплено слідчих за розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених у сфері високих інформаційних технологій.

З метою консолідації даних щодо методики розслідування цих злочинів та викриття винних осіб направлено інформацію до Національної поліції України.

З метою попередження цих злочинів з початку року на офіційному сайті ГУНП та сторінці в соціальній мережі «Facebook» розміщуються публікації з тематики протидії шахрайствам, вчиненим з використанням мережі Інтернет.

Організувати виявлення у мережі Інтернет, зокрема у соціальних мережах, файлообмінних системах інформації, спрямованої на розпалювання міжнаціональної, міжрелігійної ворожнечі, провокацію дестабілізації соціально-політичної обстановки, попередження даних проявів у національному сегменті користувачів комп'ютерних мереж, організація міжнародного співробітництва з цих питань з уповноваженими відомствами інших держав (п. 6.3 Програми).

Підрозділами ГУНП в Харківській області у взаємодії з Управлінням протидії кіберзлочинності в Харківській області Департаменту протидії кіберзлочинності на постійній основі проводиться комплекс заходів з метою виявлення та документування протиправної діяльності злочинних груп та окремих осіб, причетних до злочинів у сфері моральності, у тому числі вчинених з використанням Інтернету та телекомунікаційних мереж.

VII. Протидія незаконному обігу наркотичних, психотропних, сильнодіючих речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Виявляти місця незаконного виробництва, зберігання наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Припиняти діяльність та сприяти притягненню до відповідальності осіб, які причетні до їх створення (п. 9.2 Програми).

З метою виявлення місць незаконного виробництва, зберігання наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів,

припинення їх діяльності, притягнення до відповідальності осіб, які причетні до їх створення забезпечено збір інформації щодо таких місць, у тому числі від населення та органів місцевої влади. На підставі аналізу зазначеної інформації проведено оперативно-профілактичні заходи щодо встановлення осіб, причетних до організації функціонування таких місць, та припинення їх діяльності.

У ході зазначених заходів виявлено 1,9 тис. злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків, з них 605 фактів збуту наркотичних речовин. Припинено діяльність 18 наркопритонів.

Розслідувано та направлено до суду 1,4 тис. кримінальних проваджень щодо 624 осіб.

З незаконного обігу вилучено 39 кг. наркотичних засобів та 2 кг. психотропних речовин.

Припиняти протиправну діяльність із розповсюдження наркотичних та психотропних речовин за допомогою мережі Інтернет, а також діяльність щодо вербування осіб, що мають рекламувати діяльність наркозбувачів та розповсюджувати наркотичні та психотропні засоби. Забезпечити видалення з об'єктів інфраструктури реклами Інтернет-магазинів та акаунтів у соціальних мережах, через які здійснюється незаконне розповсюдження наркотичних засобів (п. 9.4 Програми).

Підрозділами ГУНП проводяться заходи з виявлення та припинення фактів розповсюдження наркотичних та психотропних речовин за допомогою мережі Інтернет, діяльності щодо вербування осіб, що мають рекламувати діяльність наркозбувачів та розповсюджувати наркотичні та психотропні засоби.

Забезпечується видалення з об'єктів інфраструктури реклами Інтернет-магазинів та акаунтів у соціальних мережах, через які здійснюється незаконне розповсюдження наркотичних засобів.

Виявляти канали витоку у незаконний обіг підконтрольних наркотичних лікарських засобів з об'єктів проведення замісної підтримувальної терапії, сприяти притягненню до відповідальності посадових осіб, які допустили виток таких препаратів у незаконний обіг (п. 9.6 Програми).

Підрозділами ГУНП в області проводяться оперативні та інші заходи з виявлення та документування каналів витоку в незаконний обіг підконтрольних наркотичних лікарських засобів із об'єктів проведення замісної підтримувальної терапії, з метою притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили виток таких препаратів у незаконний обіг.

За 6 місяців 2025 році задокументовано 9 фактів незаконного виробництва, зберігання та збуту сильнодіючих лікарських засобів (ст. 321 КК), у 16 кримінальних провадженнях особам повідомлено про підозру, 16 проваджень направлено до суду.

VIII. Заходи ювенальної превенції.

Забезпечити проведення рейдів у місцях масового перебування

дітей та підлітків, на ринках, розважальних та торговельних центрах, місцях розміщення неформальних молодіжних об'єднань з метою раннього виявлення дітей, схильних до вчинення правопорушень, та проведення з ними індивідуально-виховної роботи (п. 10.1 Програми).

Забезпечити проведення моніторингу ситуації у дитячому середовищі. За результатами вивчення цих процесів запобігати безпритульності та бездоглядності серед дітей, протидіяти поширенню у молодіжному середовищі соціально-негативних явищ (п. 10.2 Програми)

На виконання вимог Закону України «Про Національну поліцію», проводиться індивідуальна профілактична робота з 58 дітьми, які перебувають на профілактичних обліках у підрозділах поліції. У поточному році поставлено на облік 39 неповнолітніх.

Проводяться рейди у місцях масового перебування дітей та підлітків, на ринках, у розважальних та торгівельних центрах, місцях розміщення неформальних молодіжних об'єднань, у тому числі за участі представників Служб у справах дітей районних державних адміністрацій. Під час 30 рейдів виявлено 36 бездоглядних дітей.

Забезпечити своєчасне виявлення батьків або осіб, що їх замінюють, які ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання дітей, а також їх облік і систематичну перевірку виконання ними своїх обов'язків, надання таким особам необхідної допомоги, а також виявлення осіб, які негативно впливають на поведінку дітей, втягують їх у протиправну діяльність. Забезпечити проведення з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах, профілактичної роботи з метою запобігання негативним проявам серед дітей, у тому числі пияцтва, наркоманії, дитячої бездоглядності та безпритульності (п. 10.5 Програми).

В ході проведення заходів з виявлення батьків або осіб, що їх замінюють, та ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання дітей, проводяться перевірки проблемних сімей, забезпечено вивчення умов виховання у них неповнолітніх. За невиконання обов'язків із виховання дітей притягнуто до адміністративної відповідальності 1,1 тис. дорослих (ст. 184 КУпАП).

Установлювати причини та умови, що призводять до самовільного залишення дітьми сімей чи дитячих закладів, сприяти їх усуненню (п. 10.6 Програми).

З метою запобігання дитячій бездоглядності, профілактики причин самовільного залишення дітьми домівок чи навчально-виховних закладів, забезпечення дотримання вимог законів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, які позбавлені батьківського піклування,

працівниками поліції проводяться превентивні заходи для зменшення кількості фактів залишень дітьми домівок.

Протягом першого півріччя 2025 року надійшло 237 звернень про зникнення 260 дітей; з них розшукано 259 дітей. Станом на 01.07.2025 залишилось в розшуку 94 дитини з урахуванням зниклих у минулі роки.

Виявляти підлітків, які входять до груп з антигромадською поведінкою, лідерів та їх активних учасників, місць їх концентрації, та сприяти роз'єднанню їхніх неформальних молодіжних об'єднань та припиненню фактів їхньої антигромадської поведінки (п. 10.12 Програми)

Проводиться індивідуально-профілактична робота з 67 дітьми, які перебувають на профілактичних обліках у підрозділах поліції. На профілактичні обліки взято 30 дітей.

Проводяться рейди у місцях масового перебування дітей та підлітків, на ринках, у розважальних та торгівельних центрах, місцях розміщення неформальних молодіжних об'єднань, у тому числі за участі представників Служб у справах дітей районних державних адміністрацій. Під час 30 рейдів виявлено 36 бездоглядних дітей.

Пропозиції до проєкту нової редакції Комплексної програми профілактики правопорушень в Харківській області на період до 2030 року. Запровадження напрямів щодо зменшення можливостей учинення правопорушень.

Здійснення профілактики правопорушень засобами ситуаційного підходу:

- організаційно-управлінських та технічних механізмів щодо ускладнення вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень;
- упровадження роботи, спрямованої на збільшення ризикованості злочинної діяльності;
- здійснення діяльності щодо зниження вигідності злочинної поведінки;
- проведення організаційних перетворень у межах скорочення провокацій для потенційних правопорушників;
- обмеження виправдовувальної психології громадян;
- здійснення аудитів безпеки об'єктів різних форм власності.

Розширення профілактичних можливостей заходів щодо посилення безпеки у місцевих громадах та формування у громадян нульової терпимості до протиправних форм поведінки (теорія «розбитих вікон») сприяння в ушляхетненні місць громадського користування:

- розміщення попереджувальних оголошень про адміністративну відповідальність за паління, вживання спиртних напоїв і пива у громадських місцях, дрібне хуліганство, порушення правил дорожнього руху пішоходами і велосипедистами;
- популяризація культурної поведінки у школах і ЗВО шляхом проведення відповідної роз'яснювальної роботи з боку викладацького складу й співробітників підрозділів патрульної та ювенальної поліції, у тому

числі у межах програми «Шкільний офіцер поліції».

Упровадження проєктів сусідської варти:

- популяризація у місцевих громадах програм сусідської варти;
- посилення взаємодії дільничних офіцерів поліції з населенням на території їх обслуговування, проведення з ними на регулярній основі загальних будинкових зборів, надання індивідуальних консультацій;
- схилення громадян до добровільного надання поліції відомостей, що містять ознаки правопорушення;
- постійне інформування громадян про рівень злочинності за місцем проживання;
- створення громадського фонду заохочення громадян, які беруть активну участь у профілактиці правопорушень, у тому числі шляхом викривання злочинців, що наповнюватиметься коштами органів місцевого самоврядування, меценатів, юридичних та фізичних осіб;
- упровадження премій і номінацій «Учасник сусідської варти року», «За мужність і небайдужість», «За прояв хоробрості та сміливості», які виплачуватимуться;
- поширення практики розміщення у дворах житлових мікрорайонів та на будинках табличок з написом «Мешканці будинку є учасниками програми сусідської варти»

Розширення технічних можливостей правоохоронної діяльності:

- виділення із місцевих бюджетів коштів для розширення мережі камер відеоспостереження у громадських місцях та на об'єктах критичної інфраструктури;
- оснащення камер відеоспостереження системами штучного інтелекту;
- формування баз даних Управління інформаційно-аналітичної підтримки Головного управління Національної поліції України в Харківській області про кримінальні події та осіб, причетних до них;
- фінансування створення в Україні сучасної бази даних ДНК злочинців за прикладом європейських країн, які є членами Європолу;
- встановлення на входах до підприємств, установ, організацій, навчальних закладів детекторних рамок для автоматичного визначення осіб, які зберігають вогнепальну зброю або вибухові речовини;
- розробка і запровадження сучасних систем візуалізації (картографування) злочинності.

Поліція Харківщини та науковці підписали меморандум про співпрацю у сфері запобігання злочинності. 04.07.2025 р. відбулася зустріч між керівництвом Головного управління Національної поліції в Харківській області та представниками Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. Під час зустрічі сторони обговорили актуальні проблеми профілактики кримінальних правопорушень у регіоні та визначили ключові напрями подальшої співпраці. Зокрема, йшлося про обмін науковими напрацюваннями,

розробку ефективних практичних рішень у сфері запобігання та протидії злочинності, а також впровадження кращих європейських стандартів у правоохоронну діяльність. За підсумками зустрічі було підписано меморандум про співпрацю між Головним управлінням та Інститутом¹ (далі – Меморандум). Основні положення Меморандуму такі.

I. Мета та предмет Меморандуму: - метою цього Меморандуму є налагодження ефективного співробітництва між його сторонами, спрямованого на вдосконалення реалізації регіональної політики з питань правоохоронної діяльності та запобігання правопорушенням в Харківській області; - предметом цього Меморандуму є напрями, завдання, порядок та ресурсне забезпечення співпраці між його учасниками.

II. Засади співпраці:

- учасники взаємодіють на засадах дотримання положень законодавства України, взаємоповаги й доброчесності, академічної свободи наукової діяльності та зобов'язуються утримуватися від дій, що можуть заподіяти будь-яку шкоду іншій стороні;

- для організації співпраці Учасники визначають осіб, які відповідають за організаційне забезпечення реалізації Меморандуму, та можуть створювати відповідні робочі групи;

- у процесі реалізації положень цього Меморандуму Учасники можуть залучати до співпраці третіх осіб, зокрема інші наукові установи, навчальні заклади, міжнародні, благодійні та громадські організації.

III. Напрями співпраці:

- здійснення взаємодії у процесах розробки законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів з питань охорони прав і свобод людини, захисту інтересів суспільства, держави, громади міста Харкова та Харківської області, а також протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і правопорядку, зокрема, науково-консультаційна взаємодія щодо розробки обласних комплексних програм і планів забезпечення публічної безпеки і порядку за стандартами кримінологічної теорії і практики країн ЄС;

- обмін інформацією щодо рівня, структури, динаміки, географії правопорушень на території міста Харкова та Харківської області для її використання у науковій діяльності та підвищення якості наукових досліджень регіональної злочинності;

- узагальнення практики правозастосування з питань запобігання і протидії правопорушенням та надання фахових рекомендацій, висновків, консультацій щодо виявлених проблем та шляхів їх вирішення;

- підготовка науково-правових висновків із питань правозастосування та тлумачення норм права;

¹ У Харкові підписали меморандум про співпрацю поліції з науковцями. *Думка*. 04.07.2025.
URL: <https://dumka.media/ukr/suspilstvo/1751632878-u-harkovi-pidpisali-memorandum-pro-spivpratsyu-politsiyi-z-naukovtsyami>.

- науковий супровід діяльності, спрямованої на формування та реалізацію регіональної політики у сфері запобігання та протидії кримінальним правопорушенням на території міста Харкова та Харківської області;

- підготовка аналітичних матеріалів щодо сучасного прогресивного досвіду зарубіжних країн у сфері профілактики правопорушень;

- спільна участь в організації та проведенні науково-практичних та інших заходів, які стосуються тематики запобігання та протидії правопорушенням, а також «фоновим» для злочинності соціальним явищам;

- підвищення професійної та наукової кваліфікації працівників ГУНП в Харківській області та її територіальних органів і підрозділів із питань профілактики правопорушень;

- реалізація результатів наукових досліджень Інституту в діяльності ГУНП в Харківській області з подальшим отриманням актів впровадження.

IV. Ресурсне забезпечення реалізації Меморандуму:

- реалізація Меморандуму здійснюється на громадських засадах та не передбачає залучення додаткових коштів Державного та місцевого бюджетів;

- для реалізації положень Меморандуму Учасники залучають власні та сторонні кадрові ресурси, благодійні та донорські кошти.

V. Прикінцеві положення:

- цей Меморандум є передумовою і підставою для укладання, якщо Учасники визнають за необхідне, конкретних договорів, угод, складення й затвердження планів спільних дій тощо в межах завдань Партнерів;

- цей Меморандум набуває чинності з моменту підписання Учасниками і укладається на 3 роки. У випадку, якщо жоден з Учасників не висловив заперечень, Меморандум продовжує свою дію на три наступні роки;

- у разі, якщо Учасник втрачає зацікавленість у подальшій співпраці, він має право розірвати цей Меморандум в односторонньому порядку шляхом повідомлення іншого Учасника в письмовій формі не менше, ніж за один місяць до моменту розірвання Меморандуму;

- учасники зобов'язуються дотримуватися вимог законодавства щодо збирання та поширення інформації, отриманої в результаті цієї співпраці, при виконанні цього Меморандуму. Учасники зобов'язуються використовувати всі необхідні засоби та інструменти для забезпечення ефективності реалізації завдань Меморандуму;

- цей Меморандум складено у двох примірниках, що підписуються Учасниками та мають однакову юридичну силу і зберігаються по одному примірнику у кожного із Учасників.

Висновки. Узагальнення сучасного стану запобігання та протидії кримінальній протиправності на регіональному рівні на прикладі Харківської області у період правового режиму воєнного стану дає підстави

для формулювання низки суджень, що стосуються перспектив удосконалення цієї діяльності, зокрема:

1. Протидія злочинності як на державному, так й регіональному рівнях, має спиратись на теоретико-прикладну спадщину й найкращі зарубіжні практики у вказаній царині. Це означає, що захист конституційних прав і свобод людини і громадянина повинен відбуватись з урахуванням відповідного зарубіжного досвіду розвинених демократичних західних країн світу, особливо держав-членів ЄС, США, Канади, Австралії та деяких ін. Виходячи із цього, майбутня державна та регіональні Комплексні програми профілактики правопорушень, розраховані на період до 2030 року, мають містити ті правоохоронні стратегії, які здатні реально удосконалити діяльність органів Національної поліції й позитивно відбитись на кількісних та якісних показниках злочинності.

2. Державне й регіональне стратегування, програмування й планування заходів запобігання й протидії злочинності в Україні має спиратись на результати ґрунтовних кримінологічних досліджень спеціалізованих установ у цій сфері. Одними з таких є Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, Харківський національний університет внутрішніх справ.

3. Існує потреба в організації роботи спеціалізованих кримінологіко-аналітичних центрів на регіональному рівні, які б функціонували у складі головних управлінь Національної поліції. Спеціалісти відповідних кримінологічних лабораторій повинні систематично виїжджати на місця з метою детального вивчення та ознайомлення з ситуацією у регіонах. Звідси можна виробити управлінські кроки прийняття стратегічних рішень і програм спільно з усіма правоохоронними структурами регіону та держави¹.

4. Більшість регіональних кримінологічних програми наразі є фрагментарними, а групи, що мають спільний інтерес у зменшенні злочинності, майже не спілкуються між собою. Громади, які змогли досягти значного зниження рівня злочинності, зробили це завдяки комплексному підходу до запобігання злочинності, в рамках якого вони реалізують інтегровану серію програм, що координують зусилля широкого кола партнерів та учасників. Щоб бути комплексними та ефективними, програми запобігання злочинності повинні аналізувати проблеми злочинності в контексті громади, залучати широке коло людей та організацій, розглядати різноманітні стратегії запобігання, ретельно впроваджувати програми, які найбільше підходять для конкретної громади, та оцінювати результати².

5. Реалізація Комплексної регіональної програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності у Харківській області у

¹ Безпалько С. В., Кріцак І. В. Політика боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.- практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ. Харків : ХНУВС, 2022. С. 68.

² Linden, R., & Chaturvedi, R. (2005). The need for comprehensive crime prevention planning: The case of motor vehicle theft. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 47(2), 251–270. DOI: <https://doi.org/10.3138/cjccj.47.2.251>.

першому півріччі 2025 р. набула системного і цілеспрямованого характеру. Важливим кроком стало поєднання наукових напрацювань і практичного досвіду правоохоронних органів, що засвідчив Меморандум про співпрацю між ГУНП у Харківській області та НДІ вивчення проблем злочинності ім. В. В. Сташиса. Цей документ створює підґрунтя для інтеграції європейських кримінологічних стандартів у регіональну правоохоронну діяльність.

6. Інтеграція зусиль науковців і практиків Харківщини у сфері запобігання та протидії злочинності дозволила забезпечити у цілому приклад комплексного підходу до безпеки. Запропоновані напрями та заходи, у тому числі в межах проєкту нової редакції Комплексної програми профілактики правопорушень в Харківській області на період до 2030 року, відповідають міжнародним та зарубіжним стандартам і мають потенціал для подальшого впровадження на загальнодержавному рівні. Вони сприятимуть посиленню публічної безпеки, підвищенню довіри населення до поліції, зменшенню віктимізації та формуванню України як сучасної європейської правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір : монографія. Одеса : ОДУВС. 2014. 416 с.
2. Бабенко А. М. Регіональна злочинність в Україні: закономірності, детермінація та запобігання: дис. ... д-ра юрид наук: 12.00.08 / Класич. приват. ун-т ім. В. В. Сташиса. Запоріжжя, 2015. 515 с.
3. Безпалько С. В., Кріцак І. В. Політика боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.- практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ. Харків : ХНУВС, 2022. С. 63–68.
4. Зачепилівська громада. Берестинський район. Харківська область. URL: <https://zachepylivska-gromada.gov.ua/rozvytok-gromady/>
5. Комплексна Програма підтримки захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в Харківській області на 2024 – 2028 роки (порядки на виконання заходів програми). *Харківська обласна рада*. URL: <https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/kompleksna-programa-pidtrymky-zahysnykiv-i-zahysnycz-ukrayiny-ta-chleniv-yihnih-simej-v-harkivskij-oblasti-na-2024-2028-roky/>
6. Комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2021-2025 роки (порядки на виконання заходів програми). *Харківська обласна рада*. URL: https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/kompleksna-programa-soczialnogo-zahystu-naselennya-harkivskoyi-oblasti-na-2021-2025-roky/?utm_source=chatgpt.com.
7. Комплексна регіональна Програма забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020-2025 роки. *Харківська обласна рада*. URL: <https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/kompleksna-programa-zabezpechennja-publichnoji-bezpeki-i-porядku-ta-protidiji-zlochinnosti-na-teritoriji-harkivskij-oblasti-na-2020-2025-roky/>

kharkiv.gov.ua/program/kompleksna-regionalna-programa-zabezpechennya-publichnoyi-bezpeky-i-poryadku-ta-protydiyi-zlochynnosti-na-terytoriyi-harkivskoyi-oblasti-na-2020-2023-roky/?utm_source=chatgpt.com.

8. Кримінологія [підручник для студентів вищих навч. закладів]/ [О. М. Джу́жа, Я. Ю. Кондратьєв, О. Г. Кулик та ін.]; за заг.ред. О. М. Джу́жи. К.: Юрінком Інтер. 2002. 416 с.

9. Кріцак І. В. Актуальні кримінологічні теорії як запорука розвитку сучасної поліцейстики: державницький та духовно-ціннісний вимір. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 3. С. 168–176 DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.3.28>

10. Обласна цільова Програма сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021-2026 роки. *Харківська обласна рада*. URL: https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/oblasna-czilova-programa-spruyannya-rozvytku-gromadyanskogo-suspilstva-na-2021-2026-roky/?utm_source=chatgpt.com.

11. Особливості безпекового середовища Івано-Франківської області та вироблення стратегічної політики боротьби зі злочинністю на регіональному рівні: духовно-ціннісні аспекти проблеми та конкретні кроки щодо втілення кримінологічних напрацювань на практиці / С. В. Безпалько, С. О. Шатрава, А. М. Тимчишин, О. В. Джафарова, І. В. Кріцак та ін. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2022. № 1 (26). С. 116–153.

12. Регіональна Програма протидії терористичній діяльності на території Харківської області на 2021-2025 роки. *Харківська обласна рада*. URL: https://oblrada-kharkiv.gov.ua/program/regionalna-programa-protydiyi-terorystychnij-diyalnosti-na-terytoriyi-harkivskoyi-oblasti-na-2021-2023-roky/?utm_source=chatgpt.com.

13. У Харкові підписали меморандум про співпрацю поліції з науковцями. *Думка*. 04.07.2025. URL: <https://dumka.media/ukr/suspilstvo/1751632878-u-harkovi-pidpisali-memorandum-pro-spivpratsyu-politsiyi-z-naukovtsyami>.

14. Шевчук Т. А. До питання про розвиток кримінологічної науки в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4 (99). С. 225–233. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.19>.

15. Linden R., Chaturvedi R. The need for comprehensive crime prevention planning: The case of motor vehicle theft. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*. 2005. № 47 (2). Р. 251–270. DOI: <https://doi.org/10.3138/cjccj.47.2.251>.

16. Sedeltsev M. V. Concept and principles of crime prevention programs development. *Pravoprimerenienie – Law Enforcement Review*. 2018. № 2 (2). Р. 106–113. DOI: [https://doi.org/10.24147/2542-1514.2018.2\(2\)](https://doi.org/10.24147/2542-1514.2018.2(2)).

Стаття надійшла до редакції 02.08.2025

Petro T. TOKAR,

Candidate of Law

(Main Directorate of the National Police in Kharkiv Region, Kharkiv, Ukraine)

Maksim H. KOLODYAZHNY,

Candidate of Law, Senior Researcher

(Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems named after Academician V. V. Stashys of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine)

Ivan V. KRITSAK,

Candidate of Law, Associate Professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

REGIONAL PROGRAMMING OF CRIME COUNTERACTION: STATUS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT (BASED ON MATERIALS FROM THE KHARKIV REGION)

The article presents the results of the implementation by the Main Directorate of the National Police in the Kharkiv region of the Comprehensive Regional Program for Ensuring Public Safety and Order and Counteracting Crime in the first half of 2025. The prospects for program criminological and law enforcement activities in this area are outlined, including through the prism of the signing of the Memorandum of Cooperation between the Main Directorate of the National Police in the Kharkiv region and the Academician V. V. Stashys Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. The vectors of further combining the actions of law enforcement practitioners with the achievements of the Kharkiv region's theoreticians regarding strengthening the depth and breadth of criminological security at the regional level and increasing the protection of the constitutional rights and freedoms of residents of the Kharkiv region both during the Russian-Ukrainian war and after its end are specified. Attention is drawn to the need to combine general and special programs for the socio-economic development of regions, which reflects the significance of the dialectical relationship between the general and special levels of combating crime at the regional level. Directions for improving regional programming of combating crime are proposed.

Keywords: *crime, combating crime, region, programming of combating crime, National Police, Kharkiv region.*